

Route HLN.

Een routekaart voor een
generatielange aanpak voor
Heerlen-Noord.

11 oktober 2021

Heerlen

Inhoudsopgave

Voorwoord

Leeswijzer

- 1. Onze ambitie voor Heerlen-Noord**
- 2. Onze leidende principes voor Heerlen-Noord**
- 3. Een generatielange aanpak voor Heeren-Noord**
- 4. Een gerichte en gefaseerde aanpak voor Heerlen-Noord**
- 5. De Rijksoverheid en Heerlen-Noord**

Bijlage: Besluitvormingskalender voor Heerlen-Noord

Heerlen

Voorwoord

Heerlen-Noord is een gebied met grote sociaaleconomische uitdagingen die voor Nederland van ongekeerde omvang zijn. Het gebied ligt middenin de Oostelijke Mijnstreek. Een streek die decennia lang symbool stond voor vooruitgang, voorspoed en ontwikkeling. Tot de vondst van Gronings gas, in de jaren vijftig van de vorige eeuw, leverde Zuid-Limburg de energie van Nederland. Met de sluiting van de mijnen, die daarop volgde, brak voor de stad een lastige tijd aan. Het mijnverleden bleef niet zichtbaar, maar is tot op de dag van vandaag wel voelbaar. Het gebied veranderde zowel in fysiek als sociaal opzicht en viel ten prooi aan 'sloop en dope'. In vergelijking met Heerlen-Zuid en de rest van Nederland zijn de schoolprestaties lager, de woningen slechter, het gevoel van veiligheid lager, worden mensen zes jaar minder oud en zijn de zorgkosten enorm veel hoger. Het is tijd om het tij te keren.

De inwoners van Heerlen-Noord verdienen een nieuw perspectief. Daarom slaan wij, de alliantie Heerlen-Noord, de handen ineen. We zijn ervan overtuigd dat het anders moet en beter kan. Er is genoeg reden tot optimisme en om de schouders eronder te zetten om de komende jaren gezamenlijk te werken aan het realiseren van doorbraken. De afgelopen anderhalf jaar hebben we als alliantie de samenwerking gezocht om de ontwikkeling voor Heerlen-Noord in gang te zetten. De aanpak Heerlen-Noord is in een versnelling gekomen nadat het gebied door het Rijk is aangewezen als een van de 16 stedelijke vernieuwingsgebieden in kader van het programma Leefbaarheid en Veiligheid.

In de periode mei-juli 2021 heeft Lodewijk Asscher, in samenwerking met TwynstraGudde, een analyse gemaakt van de situatie in Heerlen-Noord. Er hebben veel gesprekken plaatsgevonden met stakeholders uit Heerlen-Noord. Het resultaat van de analyse, de gesprekken met de stakeholders en de overleggen met de Alliantie-leden is deze routekaart. De routekaart is bedoeld om de stappen, die tot een programma Heerlen-Noord leiden, te schetsen. Het legt de basis voor een integrale, generatielange aanpak. Het omvat onze ambitie, doelstellingen en interventies, en hoe met elkaar samen te werken. Het geeft beeld van de grootste uitdagingen binnen vijf leefgebieden: leren, werken, wonen, gezondheid en veiligheid.

Leeswijzer

Deze routekaart bevat de stappen die genomen moeten worden binnen het programma Heerlen-Noord. De veelomvattendheid en hardnekkigheid van de opgave vraagt een integrale, generatielange aanpak. Er is de komende jaren lef, vasthoudendheid, samenwerking en flexibiliteit nodig.

Het is een dynamisch document dat kan veranderen doordat de situatie verandert. Het document is daarom geschreven als een houvast voor de alliantie, juist omdat het verloop van de aanpak veel onzekerheden kent. Het is voor Heerlen-Noord van belang dat er keuzes worden gemaakt. Aan elke bevinding is daarom een actie gekoppeld; een tussenstap op weg naar de verwezenlijking van de ambitie, de route naar een beter toekomstperspectief voor Heerlen-Noord.

We beginnen met onze ambitie. Vervolgens formuleren we onze leidende principes; de basis en de stuwende kracht achter onze samenwerking. Vervolgens schetsen we de opgave waarvoor wij ons allemaal gesteld zien. We werken die opgave voor de vijf leefgebieden (leren, werken, gezondheid, wonen en veiligheid) uit in programmaliijnen met telkens oog voor de integrale opgave.

Deze routekaart is voor praktisch gebruik en kent telkens dezelfde opbouw. Dat wil zeggen: we definiëren altijd de uitdaging, ons doel, hoe we dat willen bereiken én hoe we in de gaten houden of we op koers liggen.

In het laatste deel van dit document gaan we in op de organisatie en welke stappen daarvoor gezet moeten worden. De routekaart biedt richting en houvast. Het helpt bij het navigeren naar de eindbestemming: een beter perspectief voor de inwoners van Heerlen-Noord.

1

Onze **ambitie** voor Heerlen-Noord

Heerlen

Onze ambitie: in één generatie komt Heerlen-Noord op het Nederlands gemiddelde niveau

Onze ambitie is dat we de komende generatie in Heerlen-Noord een nieuw perspectief kunnen bieden. In één generatie komt het gebied op het Nederlands gemiddelde niveau. Hiervoor is er een integraal programma nodig waarin we structureel 25 jaar met elkaar samenwerken op vijf leefgebieden. We zetten in op een trendbreuk en een structurele verandering voor Heerlen-Noord.

Na 25 jaar maakt het niet meer uit of je in Heerlen-Noord, Heerlen-Zuid of in een andere gemiddelde stad in Nederland wordt geboren. De generatie die nu opgroeit krijgt beter onderwijs en daarmee meer kans op werk. Ze zijn gezonder en leven langer. De generatie die nu opgroeit woont in een veilige wijk. Dat vraagt om een integrale, generatielange aanpak.

De huidige situatie in Heerlen-Noord gaat terug tot het mijnverleden. Het verging de Heerlenaren goed. Er was goed en genoeg betaald werk. Er waren goede woningen. Er was kameraadschap onder de koempels. Heerlen wedijverde met Rotterdam als economische motor van Nederland. De ontdekking van Slochteren veranderde dat. Het betekende de sluiting van de mijnen. Waar Heerlen eerder arbeidskrachten uit 'Holland' en andere delen van Europa aantrok, vertrokken ze nu met gepaste tred. Heerlen verloor daarmee haar aantrekkingskracht. En de Heerlenaren verloren het perspectief op een beter leven. Met alle gevolgen van dien. De huizenprijzen daalden. De werkloosheidscijfers liepen snel op. De criminaliteitscijfers stegen navenant. Heerlen werd aanvoerder van de slechte lijstjes.

Heerlen-Noord omvat ruim twee derde van het gemeentelijk grondgebied. Er wonen ruim 50.000 mensen. Heerlen-Noord is daarmee qua omvang de vijfde gemeente van Limburg. Heerlen-Noord was het thuis voor overwegend de mijnwerkers, niet voor de beambten. De gevolgen van het sluiten van de mijnen waren voor de arbeiders – en dus voor Heerlen-Noord – het meest voelbaar. De beambten konden immers gemakkelijker aan de slag bij de, naar Heerlen verplaatste, Rijksinstellingen. De sociaaleconomische situatie verslechterde en uitte zich op tal van vlakken. Bijna twee derde van de inwoners van Heerlen-Noord heeft een laag inkomen of kan niet rond komen. Landelijk ligt dat percentage rond de 20%. Het gemiddeld jaarinkomen is er € 6.000,- lager dan in Heerlen-Zuid.

Een pasgeborene uit Heerlen-Noord heeft 29% kans om later gezondheidsproblemen te krijgen. Landelijk is dat 18%. En bijna de helft van de inwoners geeft aan zich onveilig te voelen. In de rest van Limburg is dat 35%. De situatie is dus urgent. Heerlen-Noord presteert op alle vlakken minder dan het gemiddelde niveau in Nederland. Om deze ontwikkeling te stoppen is onconventioneel handelen noodzakelijk. Durf, lef en samenwerking zijn nodig om patronen te doorbreken.

Tussenstops:

- Vaststellen ambitie voor Heerlen-Noord, alliantieoverleg september 2021.

2

Onze leidende principes voor Heerlen-Noord

Heerlen

De leidende principes voor onze samenwerking

We hebben een gedeelde visie op Heerlen-Noord. We werken de komende jaren samen vanuit een gedeeld besef dat structureel samenwerken noodzakelijk is om de opgaven te realiseren. Deze leidende principes vormen daarom de basis voor onze meerjarige samenwerking.

- **We leren van het verleden**

De wortels van de multiproblematiek van Heerlen-Noord liggen in het mijnverleden. We trekken lessen uit dat verleden, maar het vormt ook een bron van inspiratie. Het mijnverleden is een verklarende factor. We zetten dit om in erfgoed, waar stad en streek trots op kunnen zijn. We trekken lessen uit eerdere pogingen om de kwaliteit van leven in Heerlen-Noord te verbeteren. We trekken lessen uit hoe we structureel met elkaar samenwerken.

- **We zien en benutten de kracht van Heerlen-Noord**

We gaan uit van de kracht van Heerlen-Noord. De kracht van onderlinge verbinding van de inwoners en hun wens voor een betere toekomst voor zichzelf en de generaties na hen. We denken in kansen en niet in problemen. Het mijnverleden heeft Heerlen ook veel gebracht. De negatieve connotatie die daarmee gepaard gaat, laten we achter ons.

- **We betrekken de burgers**

We betrekken de burgers en zetten hen in hun kracht. We klaren de klus samen met bewoners. De inventiviteit van inwoners, verenigingen, sportclubs benutten we. De bewoners kennen immers de omgeving het beste. Zij helpen ons het verschil voor hen te maken. Vanuit elk leefgebied is er aandacht voor burgerbetrokkenheid. De inrichting van de burgerbetrokkenheid kan per leefgebied verschillen, maatwerk is hierin nodig. Betrokkenheid van burgers bij het programma als geheel doen we op twee manieren. We communiceren/lichten burgers voor over de voortgang van het programma. In de communicatie willen we ook mooie, al lopende initiatieven Heerlen-Noord laten zien. We willen leren van deze initiatieven en ze uitbreiden/ intensiveren waar mogelijk. Daarnaast betrekken burgers op een meer ontwerpde manier bij de planvorming van het programma. Dit wil zeggen: we gaan met burgers aan de slag om hun mening te weten te komen; ons te helpen en samen richting te geven om onze gezamenlijk geformuleerde doelstellingen te bereiken. Ook in de uitvoering gaan we nadrukkelijk gebruik maken van de kennis en energie van de bewoners. Zij bepalen voor een heel groot deel het succes van het programma.

- **We committeren ons aan een generatielange aanpak**

De aanpak vereist een lange adem. We werken een generatie lang aan een beter leven voor de inwoners van Heerlen-Noord en het terugdringen van de achterstanden.

- **We werken integraal over en door de vijf leefgebieden heen**

De vijf leefgebieden leren, werken, gezondheid, wonen en veiligheid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het aanpakken van problemen binnen het ene leefgebied heeft effect op het andere leefgebied. Het is daarom van essentieel belang om op een integrale wijze te werken, waarin we als alliantie de uitdagingen in samenhang benaderen. We werken samen, zoeken samenhang, vinden onderling afstemming en werken vanuit gemeenschappelijkheid. Vanuit verschillende invalshoeken is er oog voor de mogelijke oorzaken van een opgave en werken we gefocust aan de gemeenschappelijke doelen. Als alliantie zijn we verantwoordelijk om deze integrale wijze van werken te borgen.

- **We stellen doelen, nemen verantwoordelijkheid, werken samen en houden ons aan afspraken**

We werken aan een gemeenschappelijke ambitie en doel. Werken in een alliantie betekent ook: kiezen en focus aanbrengen. Het alliantieoverleg vormt het bestuurlijk hart van Heerlen-Noord. Daar komt alles samen. Daar worden besluiten genomen. En - belangrijker nog - daar komt verbinding tot stand. We zijn aanwezig en werken samen. In een samenwerkingscode wordt vastgelegd hoe we structureel met elkaar samenwerken.

- **We werken vanuit ons verhaal**

Alles wat we doen, levert een wezenlijke bijdrage aan de ontwikkeling van Heerlen-Noord. Ons verhaal is onze ambitie samen met onze doelstellingen. Onze inspanningen binnen het gebied zijn erop gericht die ambitie te verwezenlijken.

De leidende principes voor onze samenwerking

- **We werken voor Heerlen-Noord en we werken samen met onze regio**

Als onderdeel van de mijnstreek deelt Heerlen-Noord de opgave met andere gemeente in Parkstad en in Zuid-Limburg en is bovendien op sommige plekken met hen vergroeid. De aard mag vergelijkbaar zijn, in omvang steekt Heerlen-Noord er boven uit. We spreken daarom af om ook samen te werken met de omliggende gebieden en om onderling kennis uit te wisselen en om zo van elkaar te leren. Zo voorkomen we dat telkens het wiel opnieuw moet worden uitgevonden, maar dragen we met elkaar bij aan een sterk Zuid-Limburg. Positieve gezondheid is breed in Limburg ingebed. Dat principe vindt daarom ook een thuis in onze werkwijze. Op deze manier werken niet alleen aan een verbetering van Heerlen-Noord, maar ook aan een betere regio.

- **We zorgen voor voldoende uitvoeringskracht**

De alliantie is geen papieren tijger, noch een bestuurlijke moloch. We gaan aan de slag met extra inspanningen voor Heerlen-Noord. We spannen ons in voor de mensen in Heerlen-Noord. Voor hen maken we het verschil. Dat betekent dat we in onze eigen organisatie voldoende ruimte creëren om uitvoeringskracht te organiseren.

Tussenstops:

- Vaststellen leidende principes, alliantieoverleg oktober 2021.
- Opstellen samenwerkingscode door deelnemende alliantiepartners, oktober 2021.
- Besluit nemen over de 'samenwerkingscode', alliantieoverleg november 2021.

3

Een generatielange aanpak voor Heerlen-Noord

Heerlen

Integrale aanpak via vijf leefgebieden

1. Leren
2. Werken
3. Gezondheid
4. Wonen
5. Veiligheid

Programma, leefgebieden, doelstellingen, interventies en indicatoren

Onze ambitie is helder: we willen een betere toekomst voor de jeugd van Heerlen-Noord. Op basis van een uitgebreide analyse en gesprekken met partners in Heerlen zijn we gekomen tot deze ambitie en is er een eerste opzet gemaakt voor de uitvoering. De komende periode gaan we dit met de verschillende partners verder uitwerken en concretiseren. Belangrijk is ook dat we de inwoners gaan betrekken vanuit hun verschillende rollen. Deze routekaart is een eerste belangrijke mijlpaal in dat proces.

Voor het uitkristalliseren van de generatielange aanpak hebben we een vaste structuur gekozen. Uit onze ambitie vloeien doelstellingen voort. De integrale aanpak is het succes van dit programma. We gaan vanuit het programma sturen op de gezamenlijke, integrale doelen.

Het verwezenlijken van de ambitie en het behalen van die doelstellingen doen we middels de aanpak via vijf leefgebieden. Elk leefgebied heeft zijn ambitie en doelstellingen die passen bij de integrale ambitie en doelstellingen. Bij elke doelstelling horen interventies die een bijdrage leveren aan het behalen van de doelen. We houden in de gaten of we op koers liggen dankzij de indicatoren die we hebben geformuleerd.

Op de volgende pagina's staan per leefgebied de doelstellingen, interventies en indicatoren weergegeven die vanaf september 2021 in ontwikkeling zijn of worden uitgevoerd. Maar omdat Heerlen-Noord een dynamisch en omvangrijk programma is, zijn deze aan verandering onderhevig. Daarom staan er per leefgebied ook stappen geformuleerd om te komen tot een volwaardig uitvoeringsplan.

3.1

Leren

Leren

Als alliantie willen wij maximale kansen voor alle kinderen en jongeren in Heerlen Noord! Wij staan voor goed onderwijs in brede zin. Wij werken hiervoor samen met de ketenpartners en ouders.

Wij ondersteunen en stimuleren de (brede talent) ontwikkeling van kinderen op een zo jong mogelijk leeftijd in zo'n vroeg mogelijk stadium in een veilige en gezonde schoolomgeving en in de buurt. Wij realiseren dit door goed en uitdagend onderwijs en het bieden van maximale ontwikkelingskansen en volwaardig burgerschap en het zelfbewust en zelfstandig maken van kinderen en jongeren.

Wat is ons doel?

Wij bieden goed, uitdagend en passend onderwijs en vorming om kinderen en jongeren voor te bereiden op hun plaats in de samenleving. Het onderwijs is gericht op het maximaal ontwikkelen van hun talenten en het succesvol afronden van hun schoolperiode. We streven naar betere onderwijsresultaten. Wij willen dat minder jongeren voortijdig de school verlaten.

Wij starten met onze aanpak in de voorschoolse voorzieningen met een doorlopende leer- en leeflijn. Kwaliteitsverbetering van het onderwijs is hierin een continu proces. Wij werken intensief samen met partners en ouders.

Hoe gaan we daar komen?

Wij zetten in op de (de brede) talentontwikkeling van kinderen en jongeren in een veilige en gezonde schoolomgeving. Hiervoor gaan wij een plan van aanpak opstellen. De voorschoolse voorzieningen zullen hier ook bij betrokken worden om er voor te zorgen dat kinderen zoveel mogelijk zonder achterstanden op de basisschool beginnen. Om kwalitatief goed onderwijs te kunnen bieden, zetten wij onder andere in op de professionalisering van leerkrachten en teams. Verder willen wij in het basis- en voortgezet onderwijs de schooltijd gaan 'verlengen en verrijken'. In de verlengde schooltijd is aandacht voor de brede talentontwikkeling, waar we ook andere rolmodellen van buiten de school ruimte gaan geven (vergroten leefwereld en kansen). Naast talentontwikkeling is ook aandacht voor onder andere gezonde voeding, cultuur en sport- en bewegen. Voorbeeld is de aanpak Gezonde basisschool van de toekomst (GBT) en verlengde schooldag.

Wij sluiten aan op (regionale en lokale) ontwikkelingen, waarbij we kiezen voor versnelling en uitbreiding in Heerlen Noord. Wij werken in onze maatschappelijke opdracht samen met de ketenpartners. Met de ouders willen wij een (educatief) partnerschap aangaan.

Hoe meten we dat?

Er wordt een nulmeting uitgevoerd om een goed beeld te vormen van de specifieke situatie in Heerlen-Noord op diverse indicatoren. Deze analyse helpt bij het bepalen van de indicatoren en het opstellen van het plan van aanpak. De volgende indicatoren gaan we in elk geval volgen: eindscores basisschool, diploma's vo en mbo en voortijdig schoolverlaten. Wij willen toewerken naar het landelijk gemiddelde.

Tussenstops:

- Vaststellen deelname kind organisaties 0-4 jaar, oktober 2021.
- Vaststellen ambitie, doelen onderwijs en jeugd, alliantieoverleg oktober 2021.
- Vaststellen indicatoren zoals eindscores, VSV'ers, etc oktober 2021.
- Start met onderzoek meest effectieve interventies onderwijs en jeugd, oktober 2021.
- Afspraken maken met MBO, HBO en WO over eventuele betrokkenheid bij Heerlen-Noord, oktober 2021.
- Vaststellen projectplan onderwijs en jeugd incl plan verlengde schooltijd, Q1 2022.
- Vaststellen projectplan voorschoolse kind aanpak, Q1 2022.

3.2 Werken

Werken

Voor iedereen een passende baan. Dat is waar we in Heerlen-Noord voor gaan. Goed werk zorgt voor een stabiel inkomen en draagt bij aan de maatschappelijke betrokkenheid van bewoners. We hebben het al eerder gezegd: het sluiten van de mijnen leidde tot een enorme werkloosheid in Heerlen-Noord. De afgelopen jaren is de afstand tot de arbeidsmarkt voor veel Heerlenaren niet afgenomen. Er zijn gezinnen in Heerlen-Noord waar al generaties lang een afstand tot de arbeidsmarkt bestaat. Gelukkig zijn er ook verhalen van de positieve impact die het kan hebben als deze tendens wordt doorbroken. Daar houden we ons aan vast.

Wat is ons doel?

Ons doel voor de komende generatie is: meer mensen aan het werk en minder armoede. Het uitkeringsgebruik en de uitstroom naar werk komen op het Nederlandse gemiddelde.

Hoe willen we dat bereiken?

We zijn al begonnen met de Vakschool. Ons doel is om jongeren en volwassenen die lastig aan een baan komen te helpen. We nemen de belemmeringen weg zodat zij het juiste onderwijsniveau krijgen of beschikken over de juiste competenties. Dat is een nauwe samenwerking tussen het onderwijs en werkgevers. Het is ook een andere manier van kijken. In plaats van kijken naar wat mensen niet kunnen, kijken we naar wat mensen kunnen bijdragen. De vakschool levert een bijdrage aan de professionele én persoonlijke ontwikkeling van de inwoners. Voor bedrijven leveren we kwalitatief personeel af.

In samenwerking met ons leefgebied leren zetten we ons in voor carrièrestartgaranties. Onderwijsinstellingen en werkgevers geven de garantie aan jongeren dat wanneer zij een opleiding afronden, gegarandeerd bij die werkgever aan de slag kunnen. We verbinden werkgevers aan Heerlen-Noord en samen met hen bieden we scholingstrajecten aan zodat werknemers over de vereiste kennis en vaardigheden beschikken. We starten een schuldenaanpak. We gaan armoede en problematische schulden tegen.

Hoe meten we dat?

We kijken naar arbeidsparticipatie en jeugdwerkloosheid. We kijken naar het aantal mensen dat aan het werk is. We meten ons aan het landelijk gemiddelde.

Tussenstops:

- Vaststellen doelstellingen werk en inkomen, alliantieoverleg oktober 2021.
- Aanstellen betrokkenheid werkgevers via alliantiepartner, oktober 2021.
- Vaststellen indicatoren, alliantieoverleg oktober 2021.
- Vaststellen interventies voor leerwerktrajecten, november 2021.
- Uitwerken en vaststellen aanpak carrièrestartgaranties, alliantieoverleg december 2021.
- Vaststellen projectplan Werken, Q1 2022.

3.3

Gezondheid

Gezondheid

De sociaaleconomische en gezondheidssituatie blijft in Heerlen-Noord achter ten opzichte van de rest van Heerlen. Inwoners van Heerlen-Noord overlijden gemiddeld zes jaar eerder dan inwoners van Heerlen-Zuid. Ook krijgen zij vaker en eerder te maken met lichamelijke gebreken. De zorgkosten zijn er bijna een kwart hoger dan gemiddeld in Nederland. Er heeft zich een situatie ontwikkeld die soms ‘aangeleerde hulpeloosheid’ wordt genoemd. De gezondheidsachterstand beperkt de arbeidsparticipatie en economische groei. De kosten voor de zorg en het sociaal domein zijn tientallen procenten hoger. En inwoners kunnen minder meedoen. Gezondheid is één van de meest wezenlijke onderdelen van het dagelijks leven. We helpen inwoners van Heerlen-Noord gezonder en zelfredzamer te worden.

Wat is ons doel?

Gezonde, zelfredzame inwoners van Heerlen-Noord. We willen dat gezinnen, kinderen én hun ouders, in (positieve) gezondheid opgroeien. Door het terugdringen van de gezondheidsachterstanden leveren we ook een directe bijdrage aan andere leefgebieden. Andersom geldt dit ook, door verbetering op andere leefgebieden leveren we een directe bijdrage aan gezondheidsachterstanden. Hierdoor profiteert Heerlen-Noord op verschillende manieren. We willen ook dat inwoners van Heerlen-Noord zelf ervaren dat ze gezonder zijn. Met andere woorden: we willen een hogere gezondheidsbeleving.

Hoe willen we dat bereiken?

We lopen voorop bij initiatieven in de regio en de rest van de provincie en zoeken daarbij actief de samenwerking op tussen het medische en het sociale domein. De samenwerking met de zorgverzekeraar geeft hierin extra kansen. Er zijn al veel verschillende samenwerkingsverbanden actief. Hun betrokkenheid bij Heerlen-Noord versterken we. We zoeken samenhang in interventies zoals Regionaal gezondheidsbeleid Zuid en Kansrijk van Start en Kansrijk Verder. Twee initiatieven die het primaat leggen op een goede start, de eerste 1.000 dagen van een kind en de periode die daarop volgt.

Hoe gaan we dat meten?

In het kader van Heerlen-Noord kijken we concreet naar de mate van zelfredzaamheid van de inwoners, het aandeel dat de eigen gezondheid als goed/zeer goed ervaart, de sociale cohesie en de zorgkosten. We sluiten aan bij de indicatoren van Kansrijk van Start.

Tussenstops:

- Vaststellen doelstellingen gezondheid, alliantieoverleg oktober 2021.
- Vaststellen indicatoren, alliantieoverleg oktober 2021.
- Inventariseren lopende regionale interventies en uitwerken voorstel integratie in Heerlen-Noord, november 2021.
- Vaststellen wijze van integratie lopende interventies, alliantieoverleg december 2021.
- Vaststellen projectplan Gezondheid, Q1 2022.

3.4 Wonen

Bron: Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed.
Technau, Sergé - Fotograaf

Wonen

In Heerlen-Noord zijn veel woningen in slechte conditie. Er is sprake van veel achterstallig onderhoud, geringe toegankelijkheid, leegstand, overlastpanden en slechte sociale veiligheid. De openbare ruimte is rommelig en grauw. Aan de andere kant is er in Heerlen-Noord ook veel groen; zo ligt de uitgestrekte Brunsummerheide om de hoek. Te veel mensen zitten vast in hun maatschappelijke situatie. Een goede woonsituatie helpt bij het doorbreken van die situatie. Investerings in de woningen en de directe woonomgeving zijn hard nodig.

Wat is ons doel?

Meer inwoners wonen in een beter leefbare, gezonde en veilige buurt. Een buurt met meer kwalitatieve huisvesting, groen en goed onderhouden gezonde leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten. Een buurt waar mensen langere tijd wonen en die bewoners ook uitnodigt om zorg te dragen voor de eigen leefomgeving. Een buurt waarin mensen identiteit en trots ontlenen aan hun woning en woonomgeving.

Hoe gaan we dat bereiken?

We zetten in op een grondige renovatie van de woningvoorraad. Komende generatie worden 10.000 woningen aangepakt. Hierbij houden we rekening met de landelijke doelstelling om in 2050 aardgasvrij te zijn. We hebben aandacht voor zowel particulier als sociaal bezit. Ons streven is een algehele kwaliteitsverbetering: de toegankelijkheid wordt beter en we zorgen voor een passende woning voor iedereen en elke levensfase.

Daarnaast kijken we naar de sociale component van de woningbouwopgave. We leggen de nadrukkelijke verbinding tussen leefbaarheid en veiligheid. Dat doen we in samenwerking met onze regionale partners en in samenwerking met andere stedelijke vernieuwingsgebieden elders in het land. We investeren niet alleen in stenen. De leefbaarheid komt in 25 jaar op het landelijk gemiddelde. We versterken de kwaliteit van de openbare ruimte en besteden aandacht aan groen. We zorgen voor aantrekkelijke voorzieningen in bestaand maatschappelijk vastgoed. We maken gebruik van de bereidheid van woningcorporaties om tot uitvoering over te gaan. Dat doen we gebiedsgericht.

Hoe meten we dat?

We meten we de beleving van inwoners op het gebied van kwaliteit van de woon- en leefomgeving. We meten de verhuisbewegingen van en naar Heerlen-Noord en meten het aantal woningen met goede energie labels (B en beter).

Tussenstops:

- Vaststellen ambitie, doelstellingen wonen en leven, alliantieoverleg oktober 2021.
- Vaststellen focuswijken woningopgave, alliantieoverleg september 2021.
- Vaststellen indicatoren, alliantieoverleg oktober 2021.
- Vaststellen wijze van integratie lopende interventies, november 2021.
- Vaststellen aanvullende interventies op gebied van wonen en leefbaarheid, december 2021.
- Vaststellen projectplan Wonen, Q1 2022.

3.5

Veiligheid

Veiligheid

In Heerlen-Noord voelen bewoners zich onveilig. Ze hebben daar alle reden toe. Het gebied heeft te maken met een opeenstapeling aan veiligheidsproblemen. Van ondermijning en drugsoverlast tot messenproblematiek en huiselijk geweld. Door de meerjarige, structurele werkloosheid lijkt het verkeerde pad voor inwoners aantrekkelijk. Het snelle geld trekt aan. Een onveilige buurt heeft ook effecten op de andere leefgebieden. De schoolprestaties blijven achter. De woningwaarde daalt. Er dreigt een parallelle, ondermijnende samenleving. Wij sluiten de verkeerde pad af en bevorderen de goede weg.

Wat is ons doel?

Ons doel is een gebied waar het veilig wonen, leven en werken is. Een veilige buurt is één van de belangrijkste randvoorwaarden voor opgroeiende kinderen.

Hoe gaan we dat bereiken?

We spreken af ons in te zetten voor het afsluiten van de verkeerde weg. We doen dat door preventieve en repressieve maatregelen met elkaar te combineren. We combineren dat met investeringen in het sociale vermogen van de wijk. Dat doen we door alternatieven aan te reiken: we zorgen voor goede scholing, werk en sociale cohesie. Ook zetten we in op een preventief integraal programma voor de jeugd, de ouders, het gezin en de context om (erger) te voorkomen. De veiligheidsaanpak loopt als het ware door het hele Heerlen-Noord programma heen.

We willen ook zichtbaar zijn in Heerlen-Noord. Bureau Hoensbroek wordt een verzamelpaats van agenten en boa's. Zichtbaar en aanwezig voor de inwoners van Heerlen. Bovendien versterken we zo de integraliteit van onze veiligheidsaanpak en de samenwerking tussen verschillende ketenpartners. Dat doen we door een versterking van de gebiedsgerichte aanpak. We werken samen met onze buurgemeenten om een waterbedeffect te voorkomen. We onderzoeken welke lessen we kunnen leren van andere gemeenten. Waar het gaat om acties tegen verboden wapenbezit tot het tegengaan van uitbuiting en illegale prostitutie. In navolging van Amsterdam onderzoeken we een preventief interventieteam.

Hoe meten we dat?

We houden jaarlijks de veiligheidscijfers in de gaten. Aan de hand van meldingen houden we in de gaten of en waar er aanvullende inzet nodig is. We onderzoeken ook de veiligheidsbeleving onder inwoners. Dat is het richtsnoer voor de sociale component.

Tussenstops:

- Verkennende gesprekken overige partners veiligheidsdomein, september 2021.
- Vaststellen doelstellingen veiligheid, alliantieoverleg oktober 2021.
- Vaststellen indicatoren, alliantieoverleg oktober 2021.
- Vaststellen wijze van integratie lopende interventies, november 2021.
- Vaststellen aanvullende interventies op gebied van veiligheid, december 2021.
- Opening bureau Hoensbroek, 2022.
- Gegevensdelingsconvenant met alle ketenpartners, Q1 2022.
- Vaststellen projectplan Veiligheid, Q1 2022.

4

Een gerichte en gefaseerde aanpak voor Heerlen-Noord

Heerlen

Waar komen we de afgelopen maanden vandaan en waar gaan we komende periode naartoe?

We gaan met Heerlen-Noord integraal, gericht en gefaseerd verder. In december 2020 is een eerste contourennota verschenen. In juni 2021 is dat proces in een versnelling gekomen. We bouwen aan een volwaardige programmaorganisatie die de komende jaren aan de slag kan. Aangezien de urgentie hoog is, werken we tegelijkertijd per leefgebied een aantal interventies uit.

Op de volgende pagina's staan de stappen omschreven die we met elkaar doorlopen en tot welk resultaat we moeten komen.

Fase 1: Verkennen

We gaan nu van start

De verkennende fase van Heerlen-Noord is in juli 2021 ten einde gekomen. Het resultaat is deze routekaart. Heerlen-Noord wacht niet. We gaan nu aan de slag met versnellingen en interventies die aansluiten bij ons doel en onze aanpak.

We spreken met elkaar af dat:

- We nu al beginnen met versnellingsinterventies. Zo maken we zichtbaar dat we onze schouders eronder zetten. Bovendien beginnen we met het uitvoeren van onze leidende principes: we ontwikkelen en vertellen het verhaal van Heerlen-Noord en werken vanaf het begin af aan integraal. Onze doelstelling is dat Heerlenaren weer trots zijn op Heerlen-Noord.

We spreken af dat we gebiedsgericht aan de slag gaan:

- Aangezien het gebied zo groot en uitgestrekt is, wijzen we drie postcodegebieden met daarin de focuswijken aan: Vrieheide, GMS en Kasteelbuurt-Slakhorst-Hoofdstraat. In de eerste periode van uitvoering van het programma kunnen we daar afgebakend aan de slag. Vervolgens kunnen we onze aanpak ook in andere delen van Heerlen-Noord uitvoeren.
- Dat doen we integraal en met gebiedsteams. Alle alliantiepartners leveren een bijdrage aan deze teams. Deze teams zijn er voor de integrale afstemming en zijn gericht op versterken van de sociaaleconomische situatie met in de eerste plaats aandacht voor de jeugd.

Tussenstops:

- Besluit over de routekaart door Alliantie-leden, september 2021.
- Partners besluiten over ambitie, doelstellingen en versnellingen en interventies, oktober 2021.
- Uitwerken eerste communicatiestrategie, oktober 2021.

Fase 2: Ontwerpen

Governance alliantie Heerlen-Noord

Voor de aanpak van de problematiek in Heerlen-Noord is er een multilevel governance van overheid en vertegenwoordigers van publiek-private organisaties nodig. In een meerjarige, integrale samenwerking is het van belang dat er afspraken worden gemaakt die voor alle deelnemers duidelijk zijn. De alliantie bestaat uit twee niveaus, namelijk een bestuurlijk- en een uitvoeringsniveau. Totdat er een definitieve organisatie is ontworpen, werken we met twee gremia: het alliantieoverleg en er komt een tijdelijke werkgroep die het programma inhoudelijk en organisatorisch voorbereidt.

Alliantie

De afgelopen maanden is met veel verschillende partijen en sectoren gesproken. Er is in Heerlen veel enthousiasme om de schouders eronder te zetten en met Heerlen-Noord aan de slag te gaan. Per sector is een afgevaardigde aangewezen. Alle partners leveren een afvaardiging voor het alliantieoverleg. Dit is de stuurgroep. Een stuurgroep met brede vertegenwoordiging. In beginsel nemen alle bestuurders voor een periode van minimaal twee jaar zitting in het alliantieoverleg. Daarna bestaat, voor partijen die spreken namens een bredere doelgroep, de mogelijkheid om te rouleren.

De alliantieoverleggen hebben een vaste structuur. Er is altijd een agenda. De burgemeester van Heerlen zit het alliantieoverleg voor als onafhankelijk voorzitter. Bij verhindering wordt vervanging geregeld. Alle alliantieoverleggen worden, in de beginfase, inhoudelijk voorbereid door de werkgroep en zijn gericht op besluitvorming. We doen het samen, maar er zijn wel besluiten en afspraken nodig. Besluiten of afspraken worden genomen of gemaakt op basis van gelijkwaardigheid en in onderlinge overeenstemming.

Het alliantieoverleg stelt de uitgangspunten en spelregels voor de samenwerking en werkwijze vast. Het alliantieoverleg is opdrachtgever van het programma en stuurt op heldere opdrachtformuleringen. Het alliantieoverleg bewaakt de voortgang, stuurt op de benodigde samenhang, neemt waar nodig belemmeringen weg en benoemt kansen. We committeren ons aan de opgave en er bestaat de mogelijkheid om tussentijds toe te treden tot de alliantie. Datzelfde geldt voor uittreding. Bijvoorbeeld als gaandeweg blijkt dat andere expertise of betrokkenheid van andere organisaties bijdraagt aan de verwezenlijking van de ambitie.

Werkgroep Heerlen-Noord

In de opbouwfase naar de start van het programma toe leveren we ook uitvoeringscapaciteit. Zo kunnen we aan de slag met de verdere uitwerking en komt er een stabiele basis voor de programmaorganisatie voor de komende decennia.

De werkgroep bestaat uit zowel interim programmajantrekkers als vertegenwoordigers van de alliantiepartners. Het is niet uitgesloten dat vertegenwoordigers beide rollen combineren. De capaciteit wordt gebruikt voor de inhoudelijke en organisatorische voorbereiding van het programma. De vertegenwoordigers zijn ook verantwoordelijk voor draagvlak in de eigen organisatie. De uitvoeringstafel komt regelmatig (wekelijks) bijeen. Tijdens de eerste bijeenkomst wordt een voorzitter en een secretaris aangewezen.

- Tot de aanstelling van de programmadirecteur is Lodewijk Asscher de opdrachtgever van de werkgroep.
- De werkgroep is ambtelijk opdrachtnemer voor de te realiseren resultaten en voor de uitwerking.
- De werkgroep borgt de inhoudelijke inbreng vanuit de achterban en de benodigde afstemming met andere trajecten (VHF, Regiodeal, Trendbreuk, Mijnstreek e.d.).
- De werkgroep coördineert de voorbereiding op de besluitvorming. Besluitvorming vindt plaats tijdens het alliantieoverleg.
- De werkgroep is tijdelijk en stopt zodra het programmabureau van start is.

Tussenstops:

- Vaststellen ambitie voor Heerlen-Noord, alliantieoverleg oktober 2021.
- Vaststelling samenstelling werkgroep, alliantieoverleg oktober 2021.

De samenstelling van de Alliantie

Samenstelling Alliantie

Heerlen-Noord:

Gemeente Heerlen

Roel Wever, voorzitter en burgemeester
Martin de Beer, wethouder economie
Jordy Clemens, wethouder onderwijs

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Bert van Delden, plv. directeur-generaal
Bestuur Ruimte en Wonen

Primair onderwijs

Nicole van Wolven, bestuurder INNOVO

Voortgezet onderwijs

Ron Bonekamp, bestuurder SVOPL

Woningcorporaties

Barry Braeken, bestuurder Weller

Werk voor Heerlen

Arend Zwaga, directeur-bestuurder

CZ

Wiro Gruisen, manager regioregie

Jens en Standby

Erik Hoesbergen, bestuurder

Rabobank Zuid-Oost-Limburg

Wiel Herings, specialist bouw en vastgoed

Politie

Ali Sabri, hoofdinspecteur

GGD

Fons Bovens, directeur

Bedrijfsleven

Nog in te vullen

De Alliantieleden

vertegenwoordigen een brede samenstelling van organisaties zoals:

Overheid

Gemeente Heerlen
Politie
OM
Stadsregio Parkstad
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Wonen

Vincio
Weller
Wonen Limburg
Wonen Zuid
Woonpunt

Onderwijs

Movare
Innovo
SVOPL
LVO

Vista
Cita Verde
Alterius

Gezond en sociaal

CZ
Peuteropvang Heerlen (POVH)
Humanitas
Schunck
JenS
Standby
GGD
Geboortezorg Limburg
Huisartsen

Werk

Werk voor Heerlen
Graus Bouw
Rabobank

Naast de brede vertegenwoordiging van organisaties is er ook een samenwerkingsverband met de kennisinstellingen OU, Zuyd en UM

Heerlen

De route naar een programmastructuur voor Heerlen-Noord

Naast het verder uitwerken van de inhoudelijke opgave met bijpassende interventies, is het van belang dat er een daadkrachtige en herkenbare organisatie komt voor Heerlen-Noord die de komende generatie met de uitvoering aan de slag gaat.

De manier van organiseren sluit aan bij de strategie voor de komende jaren: integraal en samen. We kiezen daarom voor een programmatische manier van werken.

Op deze manier kiezen we voor een model dat past bij onze wens om verschillende sectoren en beleidsterreinen met elkaar te verbinden. Bovendien draagt deze werkwijze, met een eigen programmaorganisatie, bij aan samenwerken over organisatiegrenzen heen.

Programmakader

Komende periode werken we als alliantie aan een programmakader. Daarin bezegelen we de tussenstops die we in deze ontwerpfase hebben gemaakt. Dat betekent dat we uitspraken doen over onze ambitie, doelstellingen en inspanningen, inclusief de belangrijke randvoorwaarden voor onze samenwerking. Zowel waar het gaat om de bestuurlijke afstemming binnen de alliantie als tussen de alliantie en de programmaorganisatie in termen van opdrachtgever en opdrachtnemer. Dit programmakader vormt de inhoudelijke basis voor de programmaorganisatie.

Programmabureau in de wijk

We richten een programmabureau Heerlen-Noord op, zichtbaar aanwezig in het gebied zelf. De voorbereidende werkzaamheden voor het programma kunnen vanaf een (tijdelijke) locatie in Heerlen-Noord worden gedaan.

Onafhankelijke organisatie met een stevige programmadirecteur

Het bureau valt onder de leiding van een onafhankelijke en stevige programmadirecteur. De programmadirecteur is bij voorkeur en verbinder met gezag én feeling met het gebied. De programmadirecteur stuurt een team van programmalijntrekkers aan die ieder verantwoordelijk is voor één van de vijf programmalijnen (leefgebieden). Op deze manier wordt de uitvoering belegd. In de figuur op pagina 37 staat een schematische weergave van de programmaorganisatie.

Een onafhankelijk programmabureau

We richten een programmabureau op dat onafhankelijk met de opgave aan de slag kan. Het bureau is verantwoordelijk voor de uitvoering en voortgang van het programma. Het bureau vormt de schakel tussen alle verschillende circuits: van strategie tot uitvoering. Er worden programmalijntrekkers geworden voor de leefgebieden:

- Leren
- Werken
- Gezondheid
- Wonen
- Veiligheid

Gebiedsmanagers

We werken in Heerlen-Noord met focuswijken. Dat is de basis voor onze gebiedsgerichte aanpak die, gedurende looptijd, verder zal worden versterkt. Naast een programmaorganisatie, die verantwoordelijk is voor de integraliteit in Heerlen-Noord en de sturing van het programma, werken we met gebiedsmanagers die verantwoordelijk zijn voor de integrale aanpak per wijk. Indien hiervoor een passende ingebedde structuur staat binnen de gemeente Heerlen kan die worden benut. Als dat niet het geval is, besluiten we om de gebiedsmanagers onder te brengen in de programmaorganisatie.

Werken aan één verhaal

Het verhaal van Heerlen-Noord verdient aandacht. Dat vertellen we vanaf het begin. Een communicatiestrategie is daarom, vanaf dag één, onderdeel van onze aanpak.

Tussenstops:

- We besluiten een autonoom programmabureau op te richten, september 2021.
- We starten met een werkgroep, oktober 2021.
- De alliantie start met het werven van een aansprekende programmadirecteur, oktober 2021.
- Uitwerken en laden communicatiestrategie, Q3 2021.
- Aanstellen interim programmalijsntrekkers per leefgebied, Q3 2021.
- Uitwerken juridische en financieringsstructuur programma met vaststelling door de alliantie, Q3/Q4 2021.
- De werkgroep schrijft een programmakader dat door de alliantie wordt vastgesteld, Q3/Q4 2021.
- Uitwerken organisatorische inbedding gebiedsteams, Q4 2021.
- Werven we gebiedsmanagers die toezien op de integrale uitvoering. Zij vormen de schakel tussen de wijken het programma, Q4 2021.
- Er komt een programmabureau in Heerlen-Noord, 1 januari 2022.

Fase 3: Aan de slag

Aan de slag

Heerlen-Noord is geen sprint, maar een marathon. Een goede start is bepalend voor de rest van de wedstrijd. De ontwerpfase liet zich in die zin vergelijken met een warming-up. Nu iedereen op dezelfde vlieghoogte is, kan Heerlen-Noord daadwerkelijk beginnen met een programma dat de komende jaren als baken fungeert voor het gebied. In de startfase moet een aantal zaken verder worden uitgewerkt en geformaliseerd. Het gaat onder andere om de inhoudelijke basis en het organisatorisch fundament.

Programmakader omgezet in een uitvoeringsplan

In de ontwerpfase is een programmakader geschreven dat als basis dient voor de generatielange aanpak. Er is overeenstemming ontstaan over de ambitie, doelstellingen en randvoorwaarden. We geven dat nu verdere invulling door dieper in te gaan op de manier van uitvoering. Het uitvoeringsplan kent een looptijd van zes jaar, maar kan tussentijds worden bijgesteld als de actualiteit daarom vraagt. Onder het uitvoeringsplan komen gedetailleerde projectplannen die beschrijven hoe elke interventie wordt uitgevoerd en gefinancierd. De uitkomsten van de eerste inventarisatieronde voor interventies leidt tot een aantal projecten dat verder wordt uitgewerkt.

Aanscherpen samenwerking

De alliantie is in 2020 ontstaan en had een min of meer toevallige samenstelling. In de tweede helft van 2021 is onderzocht of deze samenstelling passend is. De samenwerkingsvorm moet tegen het licht worden gehouden, ook als het programma zich verder ontwikkelt. De achterliggende gedachte daarvan is: zorgdragen voor een stabiele basis voor een generatielange aanpak. Daarom komen we met een voorstel voor de juridische formalisering van de samenwerking.

Betrekken van burgers

We betrekken burgers op meerdere manieren bij het programma. Burgerbetrokkenheid bij het programma als geheel gebeurt enerzijds door het informeren van burgers over de stand, successen en uitdagingen binnen het programma. Anderzijds gaan we uit van een meer ontwerpende manier van burgerbetrokkenheid bij het programma. We kijken naar de waarden en drijfveren van de bewoners, en hoe het programma hun energie en expertise kan inzetten en versterken. We willen op een diep niveau begrijpen wat bewoners bezighoudt, en zo een perspectief ontwikkelen waaraan men, op eigen wijze, mee wil bouwen. We gaan op zoek naar de geschiedenis, de actualiteit, wat mensen drijft en tegenhoudt, waar de trots van de bewoners van Heerlen-Noord ligt en wat hun unieke expertises zijn. Wat is de droom van bewoners? En hoe kunnen we volgens hen het vraagstuk burgerbetrokkenheid het best aanpakken?

Binnen elk leefgebied is er ook een traject rondom burgerbetrokkenheid. Uit elk traject van burgerbetrokkenheid wordt in kaart gebracht wat burgers aan input/vragen leveren. Waar mogelijk vullen de trajecten vanuit de programmaliijnen elkaar aan en waar nodig wordt er bijgestuurd.

Invulling programmaorganisatie

Gelijktijdig met de contouren van de alliantie ontstonden ook de contouren voor een organisatie die aan de slag gaat met de verdere uitvoering. In de startfase is het van belang dat deze structuur verder wordt aangescherpt, ook met oog op de aangestelde programmadirecteur. Daarbij is het van belang dat er óók wordt gekeken naar de inbedding van andersoortige competenties. In het bijzonder is daarbij aandacht nodig voor communicatie, inwonerparticipatie en data-analyse ten behoeve van de sturing en monitoring.

Programma-adviesraad

Het programma werkt met een programma-adviesraad waarin externe expertise kan worden geborgd. Daarbij gaat het om verschillende type invalshoeken van stedenbouwkundig blikveld tot gezondheidswetenschappers en data-analyse.

Klankbordgroep

Het programma maakt graag gebruik van de kritische blik van anderen. Daarom richten we een informele klankbordgroep van bewoners op die we kunnen inschakelen en die ons kan helpen bij het op koers houden van het programma.

Financiën

De komende periode moeten er knopen worden doorgehakt over financiering van het programma. Daarbij gaat het zowel over de uitvoering van de interventies als de kosten voor de programmaorganisatie. Daarbij kijken we naar de inzet van reguliere middelen en aanvullend incidenteel geld. Gelet op de aard en omvang van de problematiek valt het niet uit te sluiten dat een aanvullende bijdrage van de Rijksoverheid nodig is.

Programmasturing en monitoring

Over het gebied Heerlen-Noord is veel data beschikbaar. Veel deelnemende partners houden data. Als alliantie geven we als randvoorwaarde voor elke interventie mee dat er een indicator moet worden genoemd. Aan de hand daarvan kunnen we jaarlijks de voortgang monitoren, zodat we - waar nodig - bij kunnen sturen. We spreken met elkaar af dat de resultaten van de monitoring jaarlijks worden besproken in het alliantieoverleg. Hierdoor ontstaat een aparte cyclus rondom het programma Heerlen-Noord.

Aan de slag

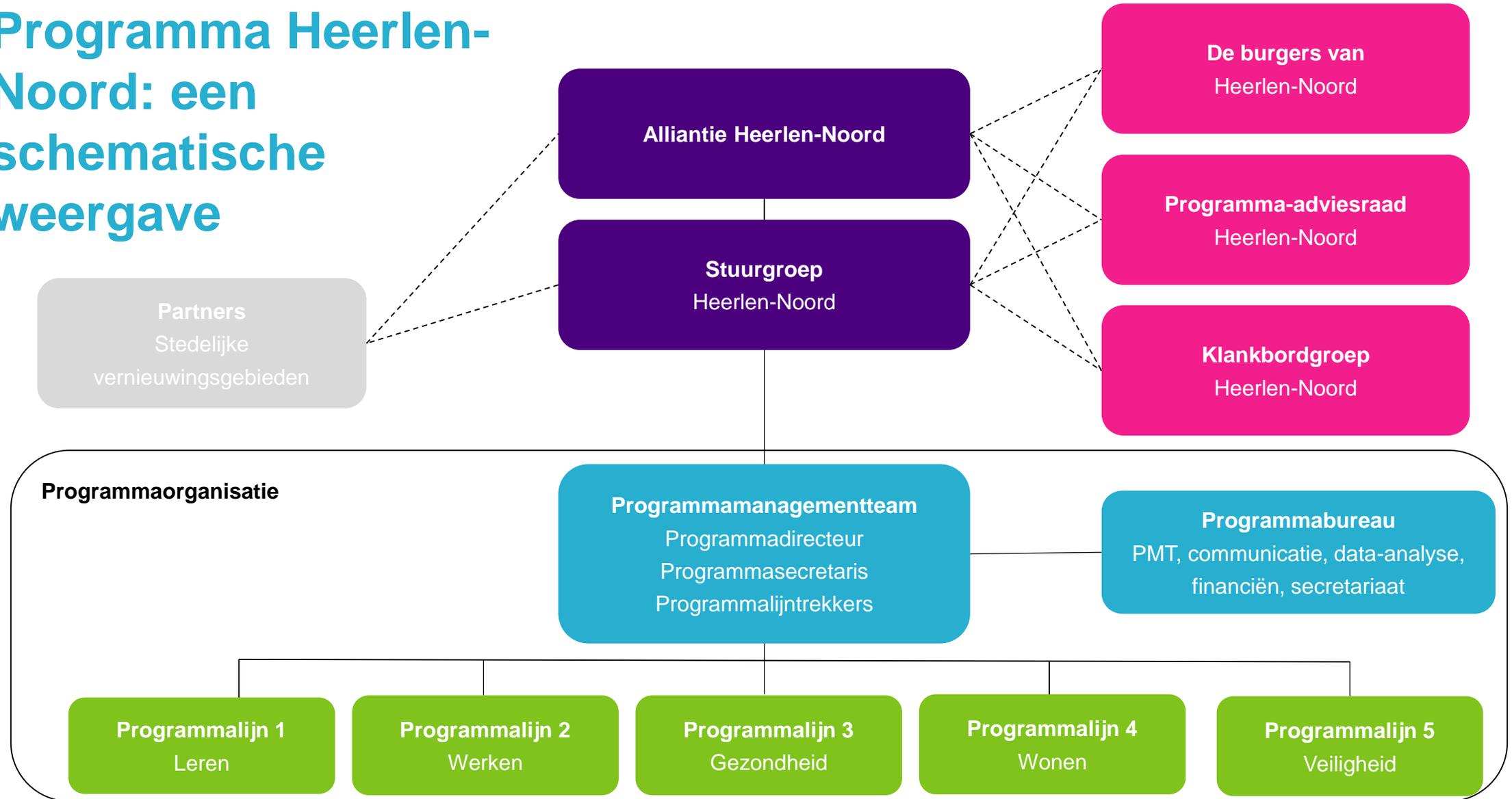

Tussenstops:

- Het programma gaat van start, Q1 2022.
- De programmadirecteur begint, Q1 2022.
- De contouren voor een programmaorganisatie worden geformaliseerd, Q1 2022.
- Het programmakader wordt omgezet naar een uitvoeringsplan, Q1 2022.
- We werken met uitvoeringsteams per programmalijn. Daarvoor worden programmalijntrekkers geworven en aangesteld. Zij vormen de schakel tussen bestuur, strategie en uitvoering, januari 2022.
- Er worden projectvoorstellen uitgewerkt en geschreven, Q1 2022.
- De projectvoorstellen worden vastgesteld in de stuurgroep, maart 2022.
- De onderlinge samenwerking wordt vastgelegd, Q1 2022.
- Er komt een klankbordgroep van bewoners en een programma-adviesraad.
- Opstellen businesscase programma Heerlen-Noord, Q1 2022.
- Uitwerken financiële arrangementen met deelnemende partijen. Daarbij in het bijzonder aandacht voor het maken van afspraken tussen gemeente en aanverwante organisaties over de financieringsstructuur, Q1 2022.
- Starten we het gesprek met de Rijksoverheid over aanvullende financieringsmogelijkheden aan de hand van het programmaplan, Q1 2022.
- Komen tot een nulmeting bij aanvang van het programma ten behoeve van de jaarlijkse monitoring, Q1 2022.

Programma Heerlen-Noord: een schematische weergave

Fase 4: Uitvoeren

Een generatie lang aan de slag

In de vorige drie fases is de programmaorganisatie klaargestoomd voor een generatielange aanpak. Het is tijd voor de uitvoering. Streefdatum voor het starten met de daadwerkelijke uitvoering is 1 april 2022. De uitvoering is een kwestie van geduld en volhouden. Het programma zal in zekere zin een repetitief proces worden, waarin stappen zich herhalen omdat onderdelen opnieuw tegen het licht moeten worden gehouden. Niettemin houden we voor de toekomst een aantal fasen in gedachten

We hebben onze eigen cyclus

We starten met onze eigen cyclus en werken met een duidelijke fasering. Dat betekent dat we jaarlijks de stand van zaken opmaken aan de hand van de vastgestelde indicatoren, de nulmeting en de geboekte resultaten. Op basis daarvan beslissen we als alliantie of we op koers liggen of dat er bijsturing nodig is. Iedere zes jaar komen we met een uitvoeringsplan.

Risico's in kaart brengen

De komende twintig jaar kunnen om tal van redenen zaken veranderen. Om grip te krijgen op de zekere onzekerheid richten we ons ook op risicomanagement. In onze jaarlijkse meting brengen we voor onszelf de risico's in kaart die een voortvarende aanpak van Heerlen-Noord kunnen belemmeren.

Tussentijdse review

We houden ook onze eigen organisatie eens per twee jaar tegen het licht. Doen we de goede dingen op de goede manier en draagt ook de manier waarop we zelf georganiseerd zijn bij aan de verdere ontwikkeling van Heerlen-Noord. Er zijn de afgelopen jaren veel initiatieven ontwikkeld om Heerlen-Noord verder te helpen. Het is daarom ook zaak om kritisch op onszelf te zijn. Daardoor voorkomen we dat er nog meer tijd wordt verspild.

Tussenstops:

- We brengen een fasering aan en doen verslag van onze voortgang aan de hand van jaarlijkse voortgangsrapportages.
- We houden onze eigen manier van organiseren en samenwerking tweejaarlijks tegen het licht.
- We monitoren risico's.
- Communicatie en participatie van bewoners wordt structureel onderdeel van onze meerjarige aanpak.

5

De **Rijksoverheid** en Heerlen-Noord

Heerlen

Een Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid - Heerlen-Noord

Heerlen heeft te maken met een aaneenschakeling van problemen die vergelijkbaar is met de vier grote steden. Heerlen zelf is, gemeten naar de bevolkingsomvang, de veertigste gemeente van Nederland. De problematiek in Heerlen-Noord is van ongekeerde aard en omvang.

In de relatie met de Rijksoverheid is het mijnverleden voelbaar. De nationale overheid nationaliseerde eind 19de eeuw de mijnen en sloot deze zestig jaar later. Onder die beslissing lag een belofte om Heerlen te herstructureren met voldoende arbeidsplaatsen. Dat resultaat is tot op heden niet bereikt. Een groot deel van de Heerlenaren is al generatie op generatie afhankelijk van steun van de overheid, zowel op maatschappelijk als economisch vlak. Tegelijkertijd is het vertrouwen in de overheid jaar na jaar afgebokkeld. De huidige opeenstapeling van vraagstukken, geworteld in het verleden vraagt dat alle overheidslagen hun verantwoordelijkheid nemen: van gemeente tot het Rijk.

Heerlen heeft een uitzonderingspositie. De aard van de problematiek is voor de omvang van de gemeente ongekend. Dat vraagt om een nationaal programma. Met inzet van (en toegang tot) alle betrokken departementen. Ook in de relatie met het Rijk gaat het om meerjarig commitment. Op de langere termijn gaat het om het scheppen van perspectief voor Heerlen-Noord.

Heerlen en het Rijk moeten op korte termijn met elkaar in gesprek om dat meerjarig commitment vorm te geven. Hierdoor kan, op korte termijn, een aantal randvoorwaarden worden gecreëerd die het Heerlen-Noord ten goede zal komen:

- Het gaat om de meerjarige samenwerking op het gebied van mens en middelen. Om een generatielange aanpak te kunnen garanderen, is ook continuïteit een belangrijke randvoorwaarde. Structurele afspraken tussen het Rijk en Heerlen-Noord zijn daarvoor van belang.
- De problematiek in de mijnstreek is van nationale betekenis. De mijnstreek kan een plek zijn voor moderne stedelijke vernieuwing en een voorbeeld zijn voor de rest van Nederland.
- De uitvoeringscapaciteit van de gemeente Heerlen moet worden versterkt. Deze sluit niet aan bij de opgave waarvoor ze zich gesteld ziet.
- De politiesterkte moet worden versterkt in plaats van teruggedrongen.
- De complexiteit aan vraagstukken binnen één gebied, Heerlen-Noord, vraagt om onconventioneel handelen. Daarvoor is wettelijke experimenteertruimte op alle leefgebieden een mogelijkheid om te komen tot een daadkrachtige aanpak.

Tussenstops:

- Mijnstreek onderdeel van het regeerakkoord van het nieuw te vormen kabinet (2021).
- Afspraken tussen het Rijk en Heerlen over de aanpak Heerlen-Noord (2022).

Heerlen